DELEGAŢIA UNGARĂ VA DA RĂSPUNSUL GUVERNULUI DIN BUDAPESTA LA PROPUNERILE ROMÂNIEI

ATÂT D. MINISTRU VALER POP CÂT ŞI D. MINISTRU HORY S'AU INAPOIAT LA T.-SEVERIN

T. Severin, 23 Aug.

Am relatat la timp că, în urma propunerilor făcute de delegaţia română, în ce priveşte pretenţiunile maghiare asupra Transilvaniei, d-nii miniştri plenipotenţiari dr. Valer Pop, preşedintele delegaţiei române şi André de Hory, preşedintele delegaţiei ungare, au plecat fiecare să raporteze guvernelor respective stadiul discuţiunilor avute, iar delegaţia ungară să vină cu noui formule pentru continuarea discuţiunilor.

In vederea reluării tratativelor, au sosit azi la ora 16 cu trenul rapid simplon venind de la Bucureşti d. general Corneliu Dragalina, expert militar şi Dinu Hiottu ministru plenipotenţiar. In gară au fost primiţi de oficialităţile locale şi membrii comisiunilor română şi maghiară în frunte cu d. Ion Broşu ministru plenipotenţiar român, căpitan Szentpetry din statul major, membru în comisia ungară, d. col. Ivanovici din statul major român ş. a.

De la gară d-nii general Dragalina şi Dinu Hiottu au mers la vaporul „Regele Carol al II-lea" unde sunt găzduiţi împreună cu ceilalţi membri ai comisiunei române.

*

La ora 19 şi un sfert a sosit în gară şi trenul special cu d-nii André de Hory ministru plenipotenţiar, preşedintele delegaţiei ungare, şi colonel Ştefan Ujszaszy din statul major, membru în delegaţia ungară şi maior Munteanu din statul major român care s'a dus la Curtici în întâmpinarea d-lui Hory.

In gară d. ministru Hory era aşteptat de d-nii Dinu Hiottu ministru plenipotenţiar, general Ştefan Nady subşef de stat major al Ungariei, Eugen Sebeş Szllagy, subdirector al presei din ministerul de externe ungar, col. Ivanovici col. Gavrilescu, col. Tocineanu, col. Sandu, Gh. Vălimărescu şeful protocolului conferenţiar, Lecca, directorul protocolului din ministerul de externe, Ion Duca, secretar de legaţie, ş. a.

D-nii Hory şi general Nady au fost conduşi apoi la vaporul „Sofia" din port unde este găzduită delegaţia ungară.

D. ministru Hory preşedintele delegaţiei maghiare, a ţinut imediat o şedinţă cu membrii delegaţiei ungare pe care i-a pus în curent cu discuţiunile avute în consiliul de miniştri de la Budapesta şi cu răspunsul pe care delegaţia urmează să-l dea delegaţiei române, în şedinţa de mâine dimineaţă. Deasemenea d. general Dragalina şi d. ministru Hiottu au luat contact cu delegaţia română.

D. Valer Pop, preşedintele comisiei române, va sosi în localitate mâine dimineaţă la ora 6.

La ora 10 dim. ambele delegaţiuni se vor întruni în sala bibliotecii Bibicescu din palatul cultural.

Em. LEGA

TRATATIVELE ROMÂNO-BULGARE DELA CRAIOVA

D. MINISTRU CRETZEANU A PLECAT DIN NOU LA BUCUREŞTI.— CUM DECURG LUCRĂRILE COMISIUNILOR TEHNICE

DELA TRIMISUL NOSTRU SPECIAL

Craiova, 23 August

Lucrările comisiunilor tehnice ale delegaţiilor română şi bulgară au continuat până aseară separat şi într'un ritm mai domol, probabil, în urma plecării d-lui ministru Cretzeanu, primul delegat al României, la Bucureşti şi a d-lui Bălan, secretar de legaţie, la Vidin, unde acesta din urmă a luat contact cu un reprezentant al guvernului din Sofia.

Joi seara, la ora 10, palatul rezidenţial al ţinutului Olt, unde se duc tratativele şi unde lucrează comisiunile române, era cufundat într'un întuneric complet, spre deosebire de alte seri, când palatul a fost iluminat puternic până noaptea târziu.

Azi, Vineri de dimineaţă, d. ministru Cretzeanu s'a înapoiat dela Bucureşti cu avionul. Şi tot azi dimineaţă s'a înapoiat dela Vidin şi reprezentantul delegaţiei bulgare, d. Bălan.

Asupra misiunei avută de fiecare din reprezentanţii celor două state, nu s'a făcut nici o comunicare oficială.

Consilierul de presă, delegat să ţină contactul cu presa, n'a făcut azi nici o comunicare ziariştilor români.

*

După plecarea din nou la Bucureşti, — azi la ora 2, cu avionul — a d-lui ministru Cretzeanu, activitatea comisiilor pare că s'a redus judecând după faptul că membrii lor n'au mai ţinut contactul atât de strâns de până acum.

D. ministru Cretzeanu este aşteptat să se reintoarcă mâine — purtător de cuvânt al guvernului cu care s'a dus să ia contact.

*

D. P. Teodoroff, expert financiar bulgar, a plecat azi la Vidin ca să întâlnească acolo pe un trimis special al guvernului din Sofia. Mâine e aşteptat să revină.

Tot azi au sosit din Bucureşti d-nii N. Caranfil, Mircea Niculescu şi Vulcănescu, experţi financiari, cari au luat contact cu delegaţia bulgară din secţia financiară, într'o şedinţă comună.

Se discută, acum, chestia recoltei.

N. C.

NEGOCIERI

Evenimentele internaţionale determină adoptarea noului principiu al schimbului de populaţiuni.

Sacrificii grele ne-au fost cerute, dar ele, dacă ar fi acceptate, nu pot merge pe o cale unilaterală.

Schimbul de populaţii, în înţelesul celor cari vor să întroneze o nouă structură sud-estului european, trebue să fie reciproc şi radical.

Acolo unde ni se cer dureroase sacrificii trebue să impunem dârz şi sincer aplicarea riguroasă a principiului.

Nu trebue să mai rămână nici un motiv de dizonanţă în unitatea statului român, nici un cuib de agitaţie viitoare.

Am dovedit că vroim să trăim în armonie cu toţi cei ce locuesc pe pământul care e al nostru de veacuri ; am dovedit că nu facem deosebire de neam în ce priveşte posibilităţile de muncă şi de propăşire ; am dat aceiaş îndreptăţire la împroprietărire tuturor plugarilor, indiferent de origină ; minoritarii s'au bucurat la noi de o atât de largă înţelegere şi ocrotire, încât situaţia lor materială e mai înfloritoare ca a elementului etnic românesc. Nu din vina noastră deci suntem nevoiţi să ne despărţim de ei şi să le dorim să găsească lângă ai lor, aceiaş înţelegere şi aceiaş propăşire pe care au găsit-o la noi.

Nu din vina noastră suntem nevoiţi să ne despărţim de minoritarii ţărilor cari ne-ar impune sacrificii, de toţi, fără excepţie, chiar de cei cari sincer ori interesat şi-ar exprima dorinţa să rămână, spre a putea aduce în locul lor pe fraţii noştri din ţările de cari pomenim.

Aceasta e clauza de care trebue să ţină seama în mod categoric negociatorii.

Nimeni pe lume nu ne poate impune sacrificii dincolo de demnitatea noastră naţională, nimeni pe lume nu ne va face să uităm că unirea tuturor românilor s'a făcut cu jertfa sângelui şi a vieţii celor 800 de mii de tineri, faţă de memoria cărora avem datorii sacre de îndeplinit !

Tragicul sfârşit al lui Virgil Kerciu, directorul ziarului „Ordinea"

Printre victimele groaznicului accident de avion întâmplat Vineri în ţinutul Hunedoarei, este şi Virgil Kerciu, directorul ziarului „Ordinea".

Tânăr încă, entuziast, energic, dotat cu o putere de muncă demnă de invidiat, Virgil Kerciu şi-a făcut cu prisosinţă datoria, în toate ramurile prin care i-a fost dat să treacă în scurta dar veşnic frământata lui viaţă.

Ca ostaş, în războiul de întregire şi-a făcut din plin datoria iar mai apoi, ca om politic, ca aviator sau ziarist, el a luptat din răsputeri, în scopul obţinerii cât mai multor îmbunătăţiri în fiecare din aceste domenii. Ca ziarist socotea „indispensabilă pentru viitorul acestei ţări: o presă bine informată, demnă şi corectă, capabilă să pătrundă în toate palatele şi în toate colibele".

Tragicul sfârşit al directorului ziarului „Ordinea" lasă un gol simţit în rândurile noastre gazetăreşti iar la durerea suferită de familia sa prin crunta lovitură

primită, luăm parte şi noi din toată inima.

Presa Reichului despre înfrăţirea culturală româno-germană

Marile cotidiane germane, în frunte cu „Berliner Boersenzeitung", oficiosul ministerului afacerilor străine al Reichului, şi cu semi-oficiosul buletin de presă „Dienst aus Deutschland", s'au ocupat pe larg de declaraţiile făcute de d. Nichifor Crainic, ministrul propagandei naţionale, la întrunirea institutului româno-german din Braşov. Ziarele au reprodus rezumatul discursului şi citatele integrale răspândite de agenţia D.N.B., comentându-le într'un mod cât se poate de favorabil şi salutând iniţiativa luată de ministrul propagandei, privitor la sistematizarea schimbului cultural dintre cele două popoare.

„Berliner Boersenzeitung scrie între altele: „D. Crainic a ţinut un discurs în care a făcut cunoscut un remarcabil program pentru o mai strânsă colaborare culturală germano-română. Ministrul şi-a exprimat părerea de rău că creaţia spiritului german n'a fost până în prezent, îndestul de accesibilă poporului român. Vina ar fi avut-o, declară d-sa, înaintea tuturora, evreii. După eliminarea evreilor din viaţa intelectuală românească, drumul ar fi însă liber. Germanii din România ar avea, în această privinţă, o misiune deosebită.

Cotidianul „National Zeitung", Essen, scrie: „D. profesor Crainic, a arătat că legăturile culturale dintre germani şi români nu pot fi lăsate în voia întâmplării, precum a fost cazul în epoca democrată. Ministrul a declarat că în departamentul ce-l conduce urmează să se creeze un serviciu aparte, însărcinat cu sprijinirea tuturor mişcărilor şi iniţiativelor culturale care ar putea să strângă şi mai mult prietenia germano-română. Incepând cu „Mein Kampf", d. Crainic doreşte să publice o serie întreagă de traduceri din cele mai valoroase cărţi de poezie, ideologie şi politică naţional-socialistă".

Sub titlul „Podul de aur" şi sub titlul „Schimbul cultural germano-român", ziarul „Munchner Neueste Nachrichten" publică un articol închinat în întregime programului schiţat de d. Nichifor Crainic, în declaraţiile făcute la Braşov. După ce arată în ce constă însemnătatea celor spuse de ministrul propagandei pentru viaţa culturală a României naţionaliste şi a grupului etnic german din cuprinsul ei, autorul ajunge la următoarea concluzie: „Conferinţa a plasat o impresie atât de adâncă, deoarece este pentru întâia oară că un ministru român s'a exprimat în felul acesta cu privire la grupul etnic german din ţara lui şi la legăturile spirituale cu Reichul".

Presa grupului etnic german despre Vasile Alecsandri

Răspunzând însufleţitului apel pentru o înfrăţire culturală româno-germană, lansat de d. Nichifor Crainic, în declaraţiile d-sale făcute la Braşov, ziarele grupului etnic german din România au întrebuinţat prilejul semicentenarului lui Vasile Alecsandri pentru a dovedi că doresc să apropie cetitorii lor operii marelui bard dela Mircesti.

Astfel cotidianul „Bukarester Tagblatt" închină poetului român două pagini care conţin, între altele, un articol comemorativ, semnat de d. Bernhard Capesius, un articol de impresii despre „Peisagiul poetului Vasile Alecsandri" semnat de distinsul scriitor sas, d. Otto Folberth şi trei pasteluri de Alecsandri, în minunata tălmăcire a d-lui Herman Roth.

Ziarul sibian „Siebenbürgisch-Deutsches Tageblatt", serbează deasemenea semicentenarul publicând o pagină de traduceri şi articole despre viaţa şi opera poetului. Aci d. dr. Rudolf Porsche publică o închinare intitulată „Vasile Alecsandri — 50 de ani de la ziua morţii poetului român" şi d. Herman Roth se ocupă într'un studiu interesant de poetul liric Alecsandri. Patru traduceri din pasteluri dovedesc că d. Roth ştie să redea cu o deosebită măestrie culoarea şi muzicalitatea versurilor lui Alecsandri.

Vizita d-lui amiral adjutant N. Păiş, ministrul aerului şi al marinei la Constanţa

Constanţa, 23 August

Cu un avion Lares, a sosit Vineri d-m. în localitate d. amiral adjutant Nicolae Păiş, ministrul aerului şi al marinei, însoţit de ataşatul aeronautic al Germaniei la Bucureşti, de d. amiral Bărbuneanu, comandorii Stemopol şi Constantinescu-Claps, directorul general al S. M. R.; colonel Stănescu, şeful serviciului contencios din ministerul aerului şi al marinei; adjutant colonel Constantinescu şi comandor Bărdescu.

La aeroport, oaspeţii au fost întâmpinaţi de d-nii amiral Constantinescu, colonel Dumetrescu, prefectul judeţului, comandori Burduloiu, Ştiubei şi Niculescu.

Dela aeroport, d. ministru al aerului şi al marinei şi însoţitorii săi au plecat la Mamaia. Apoi, s'au îndreptat spre portul Constanţa, vizitând silozurile, docul şi vapoarele S. M. R. aflate în port.

La ora 1.30, li s'a dat o masă pe bordul motonavei „Basarabia", iar după amiazi au făcut o excursie în larg, încercând una din noile vedete cu care a fost înzestrată marina noastră regală.

Seara, la ora 6.30, d. ministru al aerului şi al marinei s'a înapoiat la Bucureşti, cu acelaş avion.

———xxXXxx———

Sporirea lefurilor

Problema pedagogică şi socială a salarizării corpului didactic

de CONSTANTIN KIRIŢESCU

Salariile fixate prin noul Cod al Funcţionarilor publici se plătesc cu începere din luna August curent. Este o etapă importantă în năzuinţa funcţionarilor spre o salarizare normală. Vestea bună interesează în deosebi lumea dăscălească. De câteva decenii, lupta pentru o mai bună salarizare s'a găsit pe primul plan al preocupărilor individuale şi al agitaţiei colective a membrilor corpului didactic. Codul cel nou dă o soluţiune, dacă nu ideală, dar în tot cazul satisfăcătoare, acestei vechi lupte. Spre a cunoaşte proporţiile şi semnificaţia soluţiei, trebue să cunoaştem premisele problemei.

Cunoscut personal începuturile şi etapele principale ale marii campanii. A început acum aproape patruzeci de ani, ca urmare a inferiorităţii materiale în care fusese pus dascălul de şcoală din pricina marii crize financiare din preajma anului 1900, soluţionată eroic, prin celebra „curbă Haret". Un congres al corpului didactic din 1903 a ales prima delegaţie însărcinată cu organizarea luptei. Dintre membrii acestei avangarde a unei campanii ce va ocupa cu sgomotul ei patru decenii, este încă în viaţă patriarhul şcoalei româneşti, profesorul C. Meissner. Au trecut în viaţa de veci D. A. Teodoru, Christu Negoescu, C. Litzica şi Lupu Antonescu. Din episoadele pitoreşti ale începutului de campanie, îmi amintesc cum la plecarea de la Cercul Profesorilor secundari la Palatul Regal a unei comisiuni alcătuite din profesorii C. Şontu şi P. Zaharescu-Buzău, spre a fi primită în audienţă de regele Carol I, am cerut lui Zaharescu, ca măsură de precauţie, să-şi scoată din deget inelul cu o superbă piatră de smaragd, de teamă ca nu cumva această costisitoare bijuterie să contrasteze cu tabloul de mizerie al dăscălimei, cu a cărei descriere delegaţia trebuia să impresioneze pe Suveran !

Crizele succesive ce au bântuit statul nostru au împiedecat o soluţionare pe deplin satisfăcătoare a problemei salarizării. De acea „campania pentru mărirea lefurilor" a ajuns o ocupaţie permanentă, o maladie endemică a corpului profesoral.

Nu rareori i s'a imputat această preocupare materială — care ajunsese să acapareze în întregime gândirea şi acţiunea colectivă a corpului profesoral — ca o vină, ca o scădere morală.

Soluţii parţiale n'au lipsit. Haret însuş a ridicat leafa profesorilor secundari de la 300 la 360 de lei; Arion-Litzica, mărind obligaţia de serviciu de la 12 la 15 ore săptămânal, a ridicat şi leafa de la 360 la 420. Anii după războiu au adus o serie de curbe şi majorări cu caracter general, ţinând pasul cu devalorizarea monedei şi scumpirea treptată a vieţii. Deosebită eficacitate au avut măsurile ministrului dr. Angelescu ca: sporirea numărului gradaţiilor de la 4 la 5, apoi la 6; instituirea gradaţiilor excepţionale; ridicarea cotei gradaţiilor de la 15% la 25%; sistemul degrevărilor şi al orelor suplimentare, etc. Corpul învăţătoresc a putut beneficia de dubla ierarhizare : înaintarea în grad, pe bază de merite şi gradaţiile la vechime. In corpul universitar lupta a fost mai puţin vie. Explicaţia nu stă în obligaţia unei ţinute de eleganţă a unui corp select, căruia îi repudiau campaniile violente. Nici în teoria cinică a unui politician de şcoală veche, după care „catedra unversitară este un punct de sprijin spre a ajunge la situaţii înalte". Mai de grabă ar fi împrejurarea că mulţi profesori din învăţământul superior sunt în acelaş timp profesionişti în diferite specialităţi lucrative: avocaţi, medici, ingineri, etc. Se poate ca participarea profesorilor universitari la campanie să se fi manifestat mai de grabă prin relaţiunile şi prin acţiune directă, mai eficace decât agitaţia „Asociaţiilor" din învăţământul primar şi secundar, în care nu rare ori politica veche găsea mediul prielnic pentru aţâţări şi făgăduieli electorale.

O bună şi dreaptă salarizare a fost totdeauna solicitată de corpul didactic, ca răspunzând la două necesităţi. Intâia de ordin material, cerută de exigenţele vieţii în condiţiile personale de vârstă, greutăţi materiale, obligaţii profesionale ale profesorului. A doua e din ordin moral. E vorba de valoarea relativă a salariului, reclamată de treapta pe care profesorul trebue s'o ocupe în ierarhia socială a ţării. Este drept că în noul „Cod al Funcţionarilor" s'a enunţat principiul că „egalitatea remuneraţiei nu implică egalitatea ierarhică". Este, de sigur, un punct de vedere. Cu toată stima pe care o port autorilor „Codului", pentru reforma de aşa mari proporţii pe care au săvârşit-o, îmi iau totuşi voia să am altă părere. Poate ca teoria enunţată să fie adevărată din punctul de vedere al relaţiilor administrative; nu însă din punctul de vedere social. Pentru marele public, ierarhia socială are ca expresie răsplata cu care Statul măsoară valoarea serviciilor ce i se prestează. Iată de ce agitaţia corpului didactic a avut totdeauna ca ţel, nu revendicarea unor anumite ţifre de salarizare ci egalitatea cu anumite funcţiuni din Stat alese dintre cercurile cu organizarea ierarhică cea mai precisă: armata şi magistratura.

Tablourile ce însoţesc codul funcţionarilor publici reprezintă de sigur, o sforţare lăudabilă de a da o soluţiune marii problème, atât în ce priveşte valoarea absolută cât şi cea relativă a salariului corpului didactic. Nu cunosc în ce chip se vor fi produs reacţiunile de satisfacţie ale acestui corp. Satisfacţia este mult de cât o simplă senzaţie fisiologică, răspunzând unor fenomene materiale cât este un sentiment, iar mecanismul acelor psihologice este foarte complicat.

In tot cazul, a avea un corp didactic mulţumit de situaţia sa este o chestiune de mare însemnătate în viaţa de stat, pentru ca să merite grija organelor superioare de conducere. Este o imperioasă necesitate a avea educatori liberaţi de mărunte preocupări ale prozei vieţii, pentând să-şi consacre în linişte întreaga activitate misiunii lor spirituale. Şi mai e necesar pentru a da corpului didactic răgazul de a se ocupa de problemele pedagogice generale ale specialităţii lor. Căci s'o spunem cinstit : problema salarizării a acaparat de câtăva vreme în întregime activitatea corp a profesorimii; cea profesională a fost refulată pe plan secundar. Aceasta e mare pagubă. Profesorul trebuie redat meseriei sale, cecace nu e cu putinţă de cât dacă e salvat de grijile existenţei şi de tulburarea sufleteaşcă pricinuită de o situaţie morală nedreaptă. Intoarcerea profesorului la unele sale e cerută de necesităţi pedagogice şi sociale.

In lumea Faraonilor

Templul Khonsu (Karnak)

XX

de OLGA GRECEANU

Cu gândul la pasărea Ibis ce loveşte cu aripile toate coloanele lucioase de marmoră ce s'au stropit pe vremuri cu sângele ei, intru şi în Templul Khonsu, ridicat în cinstea Zeului Amon, pentru slăvirea căruia se depuneau în altar tot aurul şi toate bogăţiile ţării.

Aceeaşi imensitate, aceleaşi creaţii supra omeneşti, ce rămân mereu mistere pentru minţile noastre ale tutulor.

E prea covârşitor ce să admiri şi mai ales ca să explici. Te mulţumeşti să priveşti şi treci înainte.

Dacă aşi fi Egiptolog aşi gusta emoţia descoperirii, dar mie numi rămâne decât să profit de descoperirile lor şi să mă distrez citind poveştile de pe coloane, acolo unde poţi citi.

Ştiu că acolo unde e o *găscă* sculptată înseamnă *fiu;* că *vulturul* înseamnă *mamă;* că un *dreptunghiu* e *casă;* că un *cerc* e *soare;* că *scarabeu* între două figuri înseamnă că acea figură a trăit şi acum a murit; că o *oaie* urmată de şapte bete, înseamnă şapte oi sacrificate Zeului Amon şi că o *lună* urmată de şase bete înseamnă a şasea lună a anului.

Dar n'am ştiut că micul „apără muşte", pe care-l agit eu incontinuu, a existat şi pe vremea faraonilor, şi e chiar sculptat pe una din coloanele aurite ale Templului, pentrucă e simbolul „nasterei fericite". Ori unde văd sculptată o figură de feraoană. urmată de un „apărător de muşte" şi acest apărător urmat, la rândul lui, de o figură de bărbat sau de femee, sau de bărbat cu barbă, ştiu că faraoana a născut un *băiat, o fată,* sau un *viitor rege.*

Pe una din coloane e reprezentat atelierul de sculptură. Unii tae un bloc uriaş în două, alţii cioplesc o vagă formă de om; după ei, o clasă mai perfecţionată de lucrători cioplesc mai în amănunt figura, degajând capul, gâtul, braţele. Urmează clasa sculptorilor „degetişti". edică cei ce toată viaţa lor n'au făcut de cât să sculpteze degetele statuelor de la mâini şi dela picioare, apoi capsişti, torsişti, perucheriştí.

Dacă statuele sunt apoi pictate vine şi clasa pictorilor.

In mijlocul acestei acţiuni şi fierberi în atelier, se evidenţiază trei generaţii de sculptori, cari au lucrat pe rând la cioplirea dantelatelor sculpturi aurite, din grandiosul Templu. E *Ank-ef-en-Khan, sculptor* şi totdeodată marele Preot al acestui Templu, e fiul lui *Betésis,* tot sculptor, şi fiul acestuia *Bes-asu,* sculptorul celei de a 18-a dinastie, care a trăit acum 3600 de ani, un contimporan de al lui Ramsès al II-lea şi cel ce a contribuit la gloria artistică a marelui Faraon.

...Acum însă trebue să mă desprind de călătoria mea în Egipt şi pentru că îmi transcriu notele aci, la Bucureşti trebuie să spun, ceeace n'am ştiut atunci când atâta am admirat sculpturile din Khonsu, că acest mare artist Bes-asu, acest contimpoan al lui Ramsès, de acum 3600 de ani, îşi doarme somnul de veci, la Bucureşti, în str. Victor Emanuel în mijlocul nostru. L-am văzut la Thebe, în Templul Soarelui, în plină activitate de atelier, şi l-am revăzut în carne şi oase, la Bucureşti, la Muzeul nostru Naţional, unde ori cine îl poate vedea în frumosul lui coşciug, având pictat la capătul de sus, un scarabeu înaripat, simbol al apropiatei învieri...

Intoarsă din Egipt, cu inima şi cu sufletul plin de amintirea construcţiilor gigantice, de genialii faraoni şi artişti, şi de minat vizitarea multelor temple şi palate din Karnak. Printre ruinele cuprinse în interiorul fostei cetăţi Theba, mai stau căzute la pământ fragmente de coloane, capiteluri doborâte, uriaşe statui, capete, mâini, picioare, labe, ca pe un câmp de războiu, al cărui duşman a fost vremea.

Mi-au rămas în ochi luciul mătăsos al profilului rece, Nilul verde ce curge în dosul acestor coloane şi munţii de granit ce par, de pe terasele gigantice ale Karnakului, doar nişte muşuroaie.

mii, mi-am adus aminte că şi noi avem la Muzeu o mumie dăruită de fostul ministru Nicolae Kretzulescu şi ca să-mi potolesc nostalgia nisipului şi a lumei faraonice, m'am dus s'o văd.

Numele Ank-ef-en-Khan, Betésis şi Bes-asu, mi-au sunat la ureche ca ceva cunoscut şi răsfoind acasă notele de la Theba, am avut o adevărată bucurie să descopăr că mumia din Bucureşti a devenit, astfel, o bună cunoştinţă a mea, şi a trebuit această curioasă întâmplare ca să apreciez bogatul dar ce a făcut Nicolae Kretzulescu ţării noastre, căci nu e mumia unui artist oarecare egiptian, de acum câteva mii de ani, ci mumia unui artist, mai mare printre cei mai mari, a cărui operă nu e legendară, ci trăeşte încă vie, în mijlocul Thebei de altă dată, în mijlocul celor şase obeliscuri şi 17 portale, în mijlocul celor 750 coloane sculptate şi 67 statui monolite, în mijlocul sanctuarelor misterioase închinate lui Amon...

...Cu Templul Khonsu, am terminat.

Ne înapoiem la Luxor. Trecem din nou prin dubla linie de berbeci, prin satul cu multe capre şi spre seară poposim sub coloanele Templului Luxor, construit de Ramsès al II-lea.

In faţa portalului veghează cu o înălţime de 33 metri şi o greutate de cinci mii de chintale, un obelisc, a cărui pereche a fost ridicată acum o jumătate de veac ca să împodobească piaţa Concordia din Paris.

Eşim din Templu prin trecătoarea îngustă care circulă între două masive ziduri, loc romantic, care dă pe un platou deschis, şi de unde, prin strada Souk, ne întoarcem la hotel

Aci în parc, toate au rămas pe loc, ca în ceasul când am plecat.

Ochii neurastenicilor întinşi pe scaune stau tot închişi, mâinile tot încrucişate şi cartea n'a alunecat de pe genunchii lor. Atât doar, că lângă scaunele unora s'a împins câte o măsuţă pe care stau pe jumătate golite „Whisky and Soda"...

(Va urma)

ANCHETELE NOASTRE IN ARDEAL

DOCUMENTE DIN 1910

Mărturisirile contelui Tisza in legătură cu problema românilor din Ardeal şi Banat. — Care era punctul de vedere al Germaniei faţă de naţionalităţile din Ungaria. — Convorbirea secretă a lui Erzberger cu fruntaşii români

Cluj, August

E bine să facem cunoscute câteva documente politice de o extremă importanţă pentru teza românească. Aceste documente sunt puţin cunoscute de public şi n'au văzut lumina tiparului decât în parte.

In primul rând, e vorba de faimoasele tratative initiate de guvernul maghiar în 1910 cu românii ardeleni. Ele au scos la iveală o serie de dovezi şi mărturisiri de o importanţă cu totul particulară pentru istoria Tansilvaniei. Pentru prima dată dela 1848 incoace, pătura conducătoare maghiară recunoaşte atât majoritatea românească în Ardeal şi Banat, cât şi rolul hotărîtor din punct de vedere politic şi etnic al poporului nostru în bazinul Dunărean. Confirmarea venea chiar dela un om care timp de decenii se arătase adversarul cel mai hotărît al oricărei soluţionări rezonabile în materie de revendicări naţionale, anume dela contele Tisza.

In 23 Mai 1910, unul dintre fruntaşii ardeleni, dr. Ioan Mihu dela Orăştie, primind vizita publcistului Farkas, acesta îi transmite dorinţa contelui de a avea o întrevedere cât mai apropiată. Cum Mihu însă nu se grăbi să plece la Budapesta, invitaţia s'a repetat cu o stăruinţă şi mai mare după câteva săptămâni.

In cele din urmă, fruntaşul român a acceptat să stea de vorbă cu exponentul cel mai de seamă al statului maghiar şi iată cum şi-a notat Ioan Mihu impresiile şi conţinutul conversaţiei :

„După o mică discuţie asupra chestiunilor zilei, Tisza a trecut la obiectul convenirei noastre, făcând următoarea declaraţie:

Spunea că este o veche preocupare a sa, de a căuta o apropiere politică acceptabilă între factorii cu răspundere ai maghiarilor şi românilor, de oarece aceste două elemente sunt avizate prin înalte interese comune la o convieţuire şi conlucrare armonică. După discuţii de trei ore, Tisza a făcut trei concesii esenţiale şi anume:

1) Contrar susţinerilor sale din trecut a recunoscut îndreptăţirea organizărei şi funcţionărei publice a partidului naţional român din Ungaria.

2) A consimţit ca la eventualele tratative ulterioare să ia parte şi reprezentanţii partidului naţional român.

3) S'a învoit ca, ratificarea eventualului acord ce s'ar face să fie rezervată conferinţei naţionale, convocată la Sibiu conform normelor de organizare din trecu'".

Asa se poate rezuma conversaţia dintre contele Tisza şi Ioan Mihu, conversaţie a cărei autenticitate n'a fost desmînţită până acum de nici un document unguresc. In esenţă deci, cel mai înversunat apărător al Ungariei milenare mărturisea limpede existenţa poporului român în Transilvania ca element preponderent şi deopotrivă necesitatea presantă de a pune de acord structura politică a statului cu aspiraţiile româneşti.

Deşi schimbul de vederi a durat aproape toată vara, până în cele din urmă tratativele au dat greş. In joc însă au intrat factorii hotărîtori şi opinia publică germană. Din 1910 şi până în 1915 Budapesta a fost încontinuu sfătuită, chiar în forma unor presiuni diplomatice, de a rezolva problema românească din Transilvania. Cu toate că Ungaria era aliata Reichului, nici unul dintre conducătorii Germaniei nu înţelegea să sprijine pe unguri şi atitudinea lor negativă faţă de problema naţionalităţilor din regatul Coroanei Sfântului Ştefan. Adevărul este, că şi în cazul când puterile centrale din 1914 ar fi ieşit biruitoare, Berlinul ar fi impus conducătorilor Budapestei rezolvarea neîntârziată a problemei româneşti. Poporul german nu avea nici un angajament faţă de Ungaria, în schimb îşi luase obligaţia de a soluţiona definitiv soarta naţionalităţii române, care pentru el însemna cea mai arzătoare problemă din bazinul Dunărean.

Cum contele Tisza nu ceda nimic din faimoasa ideie de stat maghiar, împăratul Wilhelm a trimis la Viena pe Erzberger, cu misiunea specială de a determina o soluţie în chestia Ardealului şi Banatului. Sosit la Viena, trimisul special al împăratului a convocat pe d. Iuliu Maniu, Vasile Goldiş şi Aurel C. Popovici la o consfătuire intimă. De faţă era ministrul justiţiei din Austria, precum şi contele Ichtenstein, amfitrionul consfătuirii. Cu toţii s'au reunit în cel mai mare secret. Nici după ani de zile nu putut afla contele Tisza unde s'a ţinut această consfătuire despre care a fost informat în mod cu totul vag.

Erzberger a cerut fruntaşilor ardeleni să expună amănuntul situaţia românilor din Ungaria şi relaţiile dintre ei şi guvernul maghiar. Aurel C. Popovici a făcut o expunere istorică după care a urmat una de ordin politic. In concluzie cei trei conducători români au cerut un regim de completă autonomie, cu administraţie, instrucţie şi parlament românesc.

Toate aceste doleanţe au fost ascultate cu viu interes de către Erzberger şi el a promis că va referi împăratului, care nu va întârzia a face o promisiune solemnă în privinţa realizării cererilor noastre.

Convingerea intimă a conducătorilor germani era, că poporului român din Ardeal trebuie să i se facă dreptate. Ca şi la Paris şi Londra, oameni de ştiinţă, publicişti precum şi întreaga intelectualitate, nu odată au protestat cu energie împotriva regimului la care eram supuşi şi s'au solidarizat în chip impresionant cu revendicările românilor ardeleni. Argumentele maghiare n'au găsit niciodată o valoare de drept şi morală în faţa opiniei publice germane. Şi dacă atunci aveam dreptate trebue să avem şi astăzi fiindcă această dreptate nu şi-a modificat nimic din sensul ei istoric ,iar realitatea etnică a rămas aceeaşi.

V. M.

Trei persoane înecate în Dunăre

T.-Severin, 23 August

Tânărul polonez Anton Maţeţ, elev în clasa 8-a de liceu, ducându-se la Dunăre să se scalde şi neştiind să înoate s'a înecat. Cadavrul n'a fost încă pescuit.

— In dreptul comunei Schela Cladovei valurile Dunării au scos la mal cadavrul unui bărbat, a cărui identitate nu a putut fi stabilită până în prezent.

— Postul de jandarmi Hinova anunţă că s'a pescuit cadavrul unui înecat, care prezenta cazdrobit. El nu a putut fi identificat.

Se fac încă cercetări aflând pentru stabilirea identităţii, cât şi împrejurărilor, întrucât se crede că la mijloc ar putea fi o cri-